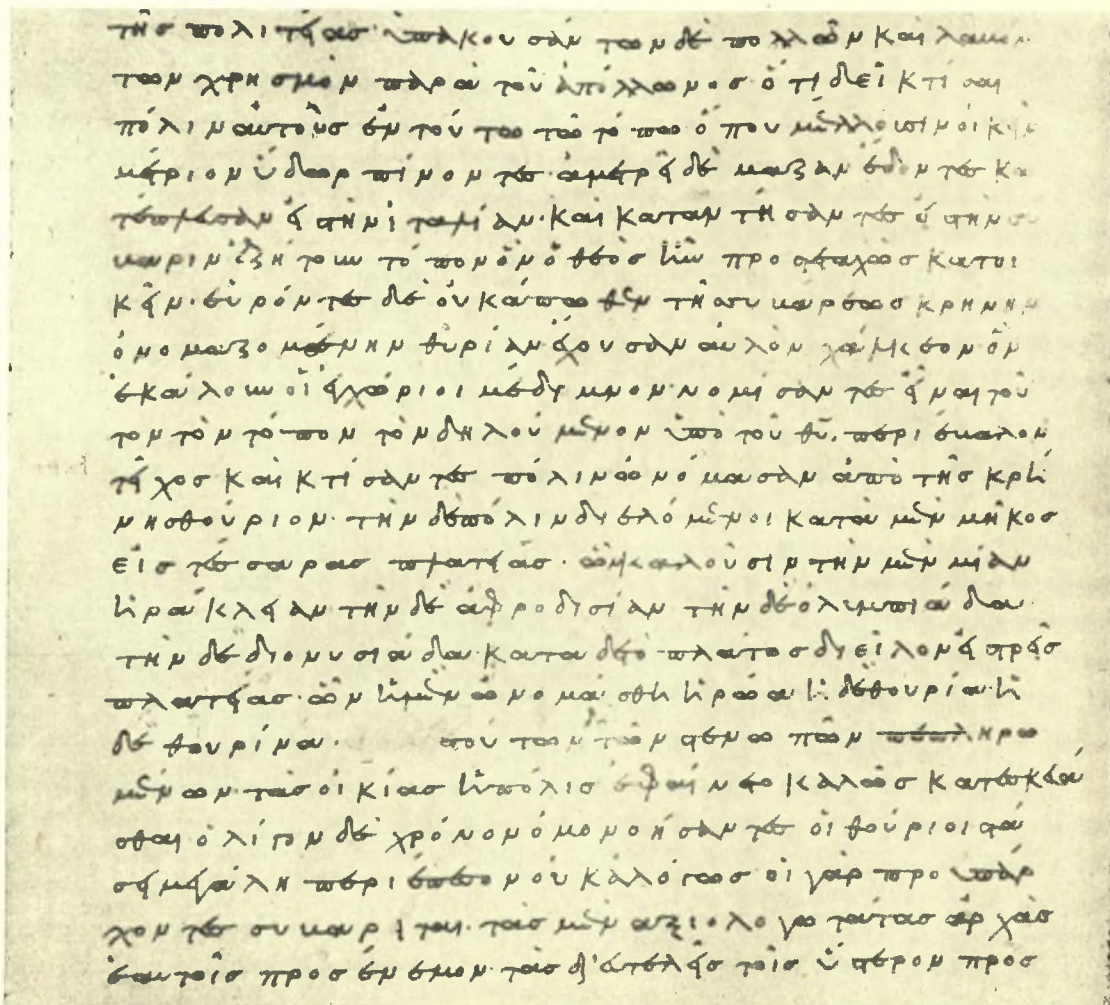

Η ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΘΟΥΡΙΩΝ
(ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ)

Μετά την έκτύπωσιν τοῦ ἄρθρου περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν Θουρίων εἰς σελ. 106-113 τοῦ παρόντος τόμου, εἶχον τὴν εὐκαιρίαν, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐργασιῶν

Εἰκ. 1. Τμήμα τῆς σελίδος ν' τοῦ Πατριῶν Κώδικος τοῦ Διοδώρου.

συντηρήσεως τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εἰς τὴν Πάτμον, νὰ ἐξετάσω τὸν ὑπ' ἀριθμ. 50 « Πάτμιον κώδικα » τοῦ Γ' ἢ ΙΑ' αἰῶνος,¹ ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ὡς ὁ ἐγκυρότερος διὰ τὸ ΧΙΙ βιβλίον τοῦ Διοδώρου.²

Εἰδικῶς ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν παράγραφον τοῦ χωρίου τοῦ διαλαμβάνοντος

¹ Βλ. Ι. ΣΑΚΕΛΙΩΝΟΣ Πατριακή Βιβλιοθήκη (1890) σ. 39 ἐξ. ν'.

² Βλ. ἔκδ. Fr. Vogel (Teubner 1890) II σ. XI ἐξ.

περὶ τῆς κτίσεως τῶν Θουρίων (ΧΙΙ, 10, 7) οἱ ἀποδεχόμενοι, ὡς ὁ VOGEL, τὴν γραφὴν: *τούτων δὲ τῶν στενωπῶν κ.λ.π.* ἀντὶ τῆς ὑπὸ τῶν λοιπῶν κωδίκων παραδεδομένης γραφῆς: *ὑπὸ δὲ τούτων τῶν στενωπῶν κ.λ.π.* βασιζονται ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς σημειωθείσης σημασίας τοῦ « Πατμίου κώδικος ».

Ὅμως εἰς τὸν ἐν λόγῳ κώδικα ἡ γραφή: *τούτων δὲ...* δὲν εἶναι ἡ ἀρχική. Διότι πρὸ τῆς φράσεως ὑπάρχει ἀπεξεσμένον διάστημα 0,0175 μ. (βλ. εἰκ. 1), ἐπιπροσθέτως δὲ μετὰ τοῦ πρώτου γράμματος τ συνεδυάζετο ἐν ε, τοῦ ὁποίου διασφύζεται τὸ κατώτερον μέρος, ἐνῶ πρὸ αὐτοῦ εἶναι προφανὲς ὅτι ἀπεξέσθη ἐν δ. Πρόκειται ἀναμφιβόλως περὶ τοῦ συνδέσμου δέ, ὁ ὁποῖος, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὸν κώδικα, συνηνοῦτο μετὰ τοῦ *τούτων*. Τὸ ἐναπομένον πρὸ τοῦ δὲ διάστημα ἐκαλύπτετο ὑπὸ τῶν ἀπαραιτήτων μεσοδιαστημάτων καὶ τῆς προθέσεως ὑπό, καταλαμβάνουσης συνήθως εἰς τὸν κώδικα 0,009 μ. περιπίου. Ἡ ὅλη φορὰ τῆς ἀποξέσεως ἀρμόζεται ἄριστα πρὸς τὸ μέγεθος καὶ πρὸς τὴν μορφήν τῶν γραμμάτων τῆς προθέσεως ταύτης.

Μετὰ τὴν ἀπόξερσιν ὁ ἀντιγραφεὺς προσέθεσε τὸ δὲ ἄνωθεν μεταξὺ τῶν λέξεων *τούτων* καὶ *τῶν*. Ἡ λεπτομέρεια αὕτη μαρτυρεῖ ὅτι ἡ ἀπόξερσις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ ἀντιγραφέως.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι ἡ γραφή: *ὑπὸ δὲ τούτων κ.λ.π.*, ἡ ὁποία ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ εἰς τὸ ἄρθρον περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν Θουρίων, συμπληρωθεῖσα εἰς: *τῶν ὑπὸ δὲ τούτων κ.λ.π.* ἦτο κοινὴ ὅλων τῶν γνωστῶν κωδίκων, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Πατμίου, ὑπὸ τὴν ἀρχικὴν κατάστασιν τοῦ χωρίου, τὴν πρὸ τῆς ἀποξέσεως.

Ὡς πρὸς τὴν ἀπόξερσιν εἶναι φανερόν ὅτι ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ παλαιότερου τούτου κώδικος, ὁ ὁποῖος δὲν φαίνεται ὅτι ἐστερεῖτο ποιᾶς τινος κλασσικῆς μορφώσεως, ἐπέφερε τὴν μεταβολὴν μὴ δυνάμενος νὰ κατανοήσῃ τὴν σημασίαν τῆς φράσεως.

Ἐκ τῆς ἐνεργείας ταύτης τοῦ ἀντιγραφέως, ὁ ὁποῖος ἠναγκάσθη νὰ διορθώσῃ τὸ χειρόγραφον, ἐνισχύεται τὸ ὑποστηρικτὸν εἰς τὸ ἄρθρον περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν Θουρίων ὅτι δηλαδὴ, ἔνεκα τῆς δυσνοήτου μαθηματικῆς ἐκφράσεως: *τῶν ὑπὸ δὲ τούτων...* ἡ ὁποία, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετεφέρθη ἐξ εὐρυτέρου συμπτυχθέντος κειμένου, ὁμιλοῦντος μετ' εἰδικωτέρας φρασιολογίας περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν Θουρίων, λίαν ἐνωρὶς ἐδημιουργήθη σύγχυσις εἰς τὴν ἀντιγραφικὴν παράδοσιν, εἰς τὴν σύγχυσιν δὲ ταύτην ὀφείλεται ἡ μικρὰ παραφθορὰ τοῦ χωρίου, ἡ προκαλέσασα τὰς διαφόρους ἐρμηνείας καὶ γραφάς.

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΝΤΗΣ